

Dynamické datové typy a struktury

Programovací techniky

doc. Ing. Jiří Rybička, Dr.
ústav informatiky
PEF MENDELU v Brně
`rybicka@mendelu.cz`

Dynamické datové typy

- Uchovávají adresu v paměti

- Uchovávají adresu v paměti
- Určitý ukazatel – adresa proměnné známého typu

- Uchovávají adresu v paměti
- Určitý ukazatel – adresa proměnné známého typu
- Obecný ukazatel – adresa libovolné proměnné

- Uchovávají adresu v paměti
- Určitý ukazatel – adresa proměnné známého typu
- Obecný ukazatel – adresa libovolné proměnné
- Podprogram – adresa podprogramu

- Definice typu:

```
| type neco = ^baze;
```


- Definice typu:

```
|   type neco = ^base;
```

- Operace:

```
|   var P: neco;  
      {deklarace ukazatele}  
      new(P);  
      {alokace paměti, vytvoření proměnné}  
      P^:=...  
      {přístup k dynamické proměnné}  
      dispose(P)  
      {uvolnění paměti, zrušení proměnné}
```


- Alternativní alokace a uvolnění paměti:

```
GetMem (X, N) ;
```

```
FreeMem (X, N)
```

- Alternativní alokace a uvolnění paměti:

```
GetMem (X, N) ;
```

```
FreeMem (X, N)
```

- N je požadovaný počet bytů

- Alternativní alokace a uvolnění paměti:

```
GetMem (X, N) ;
```

```
FreeMem (X, N)
```

- N je požadovaný počet bytů
- Zde se nekontroluje velikost paměti a potřebná velikost pro danou proměnnou

- Deklarace (viz předchozí přednáška): `x: pointer;`

- Deklarace (viz předchozí přednáška): `x: pointer;`
- Alokace a dealokace paměti je umožněna výhradně pomocí `GetMem` a `FreeMem`

- Deklarace (viz předchozí přednáška): `x: pointer;`
- Alokace a dealokace paměti je umožněna výhradně pomocí `GetMem` a `FreeMem`
- Přístup k proměnné je možný jen po přetypování – překladač potřebuje informaci o tom, jak má s danou proměnnou pracovat

- Deklarace (viz předchozí přednáška): `x: pointer;`
- Alokace a dealokace paměti je umožněna výhradně pomocí `GetMem` a `FreeMem`
- Přístup k proměnné je možný jen po přetypování – překladač potřebuje informaci o tom, jak má s danou proměnnou pracovat
- Masové využití pro struktury, které mohou uchovávat data různých typů.

Datový typ podprogram

- Ukazatel na proceduru nebo funkci.

- Ukazatel na proceduru nebo funkci.
- Definice typu představuje „šablonu“ hlavičky podprogramu, např.

```
| type realnafunkce = function (X: real): real;
```

- Ukazatel na proceduru nebo funkci.
- Definice typu představuje „šablonu“ hlavičky podprogramu, např.

```
| type realnafunkce = function (X: real): real;
```

- Deklarace proměnné:

```
| var F: realnafunkce;
```

- Ukazatel na proceduru nebo funkci.
- Definice typu představuje „šablonu“ hlavičky podprogramu, např.

```
| type realnafunkce = function (X: real): real;
```

- Deklarace proměnné:

```
| var F: realnafunkce;
```

- Přiřazení hodnoty do proměnné typu podprogram:

```
|      F := @MojeFunkce;
```

- Ukazatel na proceduru nebo funkci.
- Definice typu představuje „šablonu“ hlavičky podprogramu, např.

```
| type realnafunkce = function (X: real): real;
```

- Deklarace proměnné:

```
| var F: realnafunkce;
```

- Přiřazení hodnoty do proměnné typu podprogram:

```
| F := @MojeFunkce;
```

- Operátor @ vydá adresu podprogramu, která je dosazena do ukazatele. Dřívější verze (TP) tento operátor nepotřebovaly.

- Příklad: Výpočet určitého integrálu reálné funkce jedné proměnné

- Příklad: Výpočet určitého integrálu reálné funkce jedné proměnné
- Knihovní funkce musíme „zabalit“ do vlastních funkcí, na které se pak můžeme odkazovat operátorem @

- Příklad: Výpočet určitého integrálu reálné funkce jedné proměnné
- Knihovní funkce musíme „zabalit“ do vlastních funkcí, na které se pak můžeme odkazovat operátorem @
- Vytvoříme funkce vyhovující uvedené šabloně:

```
function sinus(X: real): real;  
  begin sinus:=sin(x)  
        {nebo jiný výpočet}  
  end;  
  
function enax(X: real): real;  
  begin enax:=exp(X)  
        {nebo jiný výpočet}  
  end;
```

Příklad použití – pokračování

```
function Integral(A, B: real;  
                  F: realnafunkce):real;  
var vysl:real; krok,x:real; I:word;  
begin krok:=(B-A)/100;  
      vysl:=(f(A)+f(B))/2;  
      x:=A+krok;  
      for I:=1 to 100 do begin  
        vysl:=vysl+f(x);  
        x:=x+krok  
      end;  
      Integral:=vysl*krok;  
end;
```

Příklad použití – dokončení

```
var A, B:real;
begin F:=@sinus;
      readln(A, B);
      writeln('hodnota pro sinus:',
              Integral(A, B, @sinus));
      writeln('hodnota pro expon.',
              Integral(A, B, @enax))
end.
```

Implementace objektů

- Datový typ podprogram je základní součástí implementace objektů

- Datový typ podprogram je základní součástí implementace objektů
- Záznam obsahující datové složky může být doplněn o funkční složky formou ukazatelů na podprogramy

- Datový typ podprogram je základní součástí implementace objektů
- Záznam obsahující datové složky může být doplněn o funkční složky formou ukazatelů na podprogramy
- Implementační model objektu:

```
type neco = record
    A: integer;
    B: string[45];
    C: realnafunkce
end;
```

Příklad – alternativní čtení

- Zadání příkladu: Vstup – řada řetězců; výstup – vstupní řada řetězců v opačném pořadí.

```
const MaxPole=1000;
      MaxString=100;
type Indexy = 1..MaxPole;
      Pristupy = 0..MaxPole;
      Retez = string[MaxString];
      Pole = array [Indexy] of Retez;

var P: Pole;
    I, Pocet: Pristupy;
    k: byte;
```

Příklad – alternativní čtení

```
function CtiJedenRetezec: Retez;  
  var x: byte; pom: Retez;  
  begin Pom:='';  
    for x:=1 to K do begin  
      read(Pom[x]);  
      if Pom[x] < ' ' then Pom[x]:=' '  
    end;  
    Pom[0]:=char(K);  
    CtiJedenRetezec:=Pom;  
  end;
```

Příklad – alternativní čtení

```
function CtiDruhyRetezec: Retez;  
  var x: byte; pom: Retez; znak: char;  
  begin Pom:='';  
    read(znak);  
    while not ((znak in [#0..' ']) or eof)  
      do begin  
        Pom:=Pom+Znak;  
        read(Znak)  
      end;  
    CtiDruhyRetezec:=Pom  
  end;
```

Příklad – alternativní čtení

```
function CtiTretiRetezec: Retez;  
  var pom: Retez;  
  begin readln(pom);  
        CtiTretiRetezec:=Pom  
  end;  
type TypCteni = function: Retez;  
var Cteni: TypCteni;  
begin K:=6; Cteni:=@CtiPrvniRetezec;  
      Pocet:=0;  
      while not eof do begin  
        Inc(Pocet);  
        P[Pocet]:=Cteni;  
      end;  
      for I:=Pocet downto 1 do writeln(P[I])  
end.
```

Dynamické datové struktury

- Seznamy – jednosměrný, obousměrný, kruhový, aktivní, zásobník, fronta.

- Seznamy – jednosměrný, obousměrný, kruhový, aktivní, zásobník, fronta.
- Strom – uzly a následníci, binární, ternární, n-ární,

- Seznamy – jednosměrný, obousměrný, kruhový, aktivní, zásobník, fronta.
- Strom – uzly a následníci, binární, ternární, n-ární,
- Graf – orientovaný, neorientovaný

- Seznamy – jednosměrný, obousměrný, kruhový, aktivní, zásobník, fronta.
- Strom – uzly a následníci, binární, ternární, n-ární,
- Graf – orientovaný, neorientovaný
- Konstrukce struktur – prvky = kontejnery s daty a strukturními složkami (záznam)

```
type Ukazatelnaprvek = ^prvek;  
    prvek = record  
        Data: Typdata;  
        {datová složka}  
        ukaz: Ukazatelnaprvek;  
        {strukturní složka}  
    end;
```

- Seznamy – jednosměrný, obousměrný, kruhový, aktivní, zásobník, fronta.
- Strom – uzly a následníci, binární, ternární, n-ární,
- Graf – orientovaný, neorientovaný
- Konstrukce struktur – prvky = kontejnery s daty a strukturními složkami (záznam)

```
type Ukazatelnaprvek = ^prvek;  
    prvek = record  
        Data: Typdata;  
        {datová složka}  
        ukaz: Ukazatelnaprvek;  
        {strukturní složka}  
    end;
```

- Kontejnery jsou svázány ukazateli.

Seznam a operace

- Obyčejný seznam:
  - ❶ Vytvoření prázdného seznamu.
  - ❷ Vložení prvku do seznamu – na začátek, konec, před/za aktivní prvek, obecně
  - ❸ Odstranění prvku – začátek, konec, aktivní, jinak
  - ❹ Změna pořadí prvků – strukturně, datově
  - ❺ Průchody – získání jiné datové struktury, počítání prvků, hledání

- Manipulace s ukazateli při vkládání do dvousměrného seznamu

```
if aktiv<>nil then begin
    if aktiv^.Predch<>nil then begin
        aktiv^.Predch^.Nasled:=aktiv^.Nasled;
    end else Zac:=aktiv^.Nasled;
    if aktiv^.Nasled<>nil then begin
        aktiv^.Nasled^.Predch:=aktiv^.Predch;
    end else Kon:=aktiv^.Predch;
end;
```


- Vyhledání a zrušení prvku

```
Pom:=Zac;  
if Pom<>nil then begin {neprázdný seznam}  
  if Pom^.D=hledaný then begin {rušený je první}  
    Zac:=Zac^.Nasled; Dispose(Pom)  
  end else begin {rušený je jinde}  
    if Pom^.Nasled<>nil then begin  
      while (Pom^.Nasled<>nil) and  
        (Pom^.Nasled^.D<>hledaný)  
      do Pom:=Pom^.Nasled;  
      if Pom^.Nasled<>nil then begin  
        Ruseny:=Pom^.Nasled;  
        Pom^.Nasled:=Ruseny^.Nasled;  
        dispose(Ruseny)  
      end  
    end  
  end  
end;  
end;
```